

פרומוקול מס. 60/ד'

מישיבת ועדת החוקה חוק ומשפט שהתקיימה ביום רביעי  
ב' בחמוז השמלו (22.6.55)  
בשעה 8.30 בבקר.

ש.ה.

הנוכחים

חברי הועדה:

- מ. אונא - היו"ר
- ע. אסף
- מ. בגין
- י. בר יהודה
- י. הררי
- ז. ורהפטיג
- נ. חת
- ח. רובין
- י. שפירא
- ש. ששון

מוזמנים:

- שר המשפטים פ. רוזן
- מר זלנץ = מנכ"ל משרד החקיקה
- מר גלזר - מנכ"ל משרד הדתות
- ע. בן גוריון - מנכ"ל מפקח כללי של המשטרה
- א. דקל - מנכ"ל משרד המשפטים

סדר - היום

- א. חוק מועצת הרבנות הראשית (הוראות שונות) תשמ"ו 1955
- ב. חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס. 3)

מר ידיון:

הסעיף הראשון של החוק אינו נוגע באופן ישיר לענין הוולידציה, כי אם לשאלת התרגום המחייב של התקנות. העובדה ההיסטורית היא כי התקנות משנת 1936 נערכו לראשונה בעברית, ולכן אנו חושבים כי יש מקום לתת לכך במוי חוקתי מבלי לסתור את החלטת בית המשפט המסתמכת על הוראת סעיף 32 של פקודת הפרשנות לפיו הנוסח האנגלי הוא חמיד המחייב. הסיפא של הסעיף באה להדגיש כי הנוסח המחייב הוא הנוסח העברי של התקנות משנת 1936, עם התקונים שהוכנסו בו בתקנות משנת תשי"ד.

ח. רובין:

אני מתנגד לפסקה "או בכל חיקוק אחר", באשר לא ברור למה הכוונה ולשם מה תוספת זו נחוצה. אם הכוונה היא לחיקוק מסויים, צריך לציין זאת כאן בפרוש. כן יש להוסיף במצורף את נוסח התקנות המקבלות ולידציה במקורן העברי.

י. בר יהודה:

אני מציע גם כן למחוק את הפסקה "או כל חקוק אחר", או לפחות להוסיף את המלאם "עד קבלת חוק זה".

מ. בגין:

אני מציע לשנות את נוסח הסעיף ולכתוב כי לגבי התקנות המפורשות הנוסח העברי הוא המחייב, על אף האמור בסעיף 32.

מר ידיון:

הצעתו של מר בגין מתקבלת. אפשר גם לצטט את התקנות, אך זה מסורבל מאד ולא מקובל לגבי חוקים. הפסקה "כל חיקוק אחר" באה לשם זהירות בלבד, והיא חוספת מקובלת. אם ירצו לשנות את החוק אפשר יהיה ממילא, מבלי להיזקק דוקא לפתח אחורי זה.

ז. ורהפטיג: אני חושב כי ניתן לקבל את הצעותיהם של חברי הכנסת בגין, רובין ובר יהודה, ועל ידי כך יתקבל החוק ללא הסתייגויות.

מר ידין: צריך לנסות הסעיף כך שיהיה ברור כי אין כאן הקפאה של השנויים שהוכנסו על ידי תקנות ב-1954 באשר מטמכותו של שר הדתות להוציא גם להבא תקנות שיכניסו שנויים אחרים.

ז. ורהפטיג: אני מציע את הנוסח הבא אשר יוכל להתקבל פה אחד:

" בחקנות הקובעות את שיטת הבחירות או המינויים של מועצת הרבנות הראשית, לשכות הרבנות ורבני הקהילות, 1936, בשינויים שהובאו בהן על ידי תקנות העדות הדתיות (ארגון) (מועצת הרבנות הראשית לישראל), חסי"ד 1954, הנוסח העברי הוא המחייב, על אף האמור בסעיף 32 לפקודת הפרשנות."

### הנוסח הנ"ל נתקבל

### סעיף 2

מ. בגין: במקום "שהודעה על בחירתם פורסמה" אני מציע לכתוב "שההודעה על בחירתם פורסמה". כך מציע אני לחלק את הסעיף לשני חלקים: החלק האחד נוגע למוסדות הקיימים בהווה ומכהנים עתה, והחלק השני הנותן ולידציה לאלה אשר כהנו בעבר ואשר כנראה אין אפשרות לפרש את שמוחיהם. אני חושב כי המלה "כאילו" מפריעה מאד ויש למחקה, כך שיהיה ברור כי רואים את הרבנים הראשיים כמכהנים כדין, ואת אלה שכהנו רואים אותם שכהנו כדין.

י. שפירא: במקום לתת ולידציה אישית לכהונתם של אנשים מסויימים, מוטב לאשר את בחירתם עצמה.

י. בר יהודה: לא היה עדיין כל תקדים שניתנה ולידציה לבעלי משרות שכהנו במשרותיהם בתקופת המנדט. אם יש ערך לכך, הרי זה רק לגבי פסקי הדין שהוצאו על ידי מוסדות רבניים אלה ואשר יש הכרח לשמור על חוקם. את חוקיותם בחירתם של ממלאי המשרות הללו אני מוכן לאשר רק בתקופה שלאחר קום מדינת ישראל.

שר המשפטים פ. רוזן: הצענו להשריר את הפחירה ולא את פסקי הדין, משום שיתכן ויש מקום לערער על פעולות מסויימות של מוסדות אלה. על ידי הצעתנו תימנע רק האפשרות לערער על חוקיות פעולות אלו מטעם בחירה בלתי כשירה.

ח. רובין: אני חושב כי פגיעה היא בכבוד הכנסת לחבוע ממנה לאשר מנויים של אנשים אשר אין מפרטים את שמותיהם. גם מבחינה עניינית איני חושב שאנו יכולים לאשר מבלי לדעת את השמות.

לא היה תקדים של אישור מינויים מתקופת המנדט. לגבי עובדי ממשלת המנדט קבעה הכנסת הראשונה כי הם יכולים להתקבל לשרות המדינה, אך לא אישרו את מינויים באופן אוטומטי. גם מבחינה עניינית איני רואה צורך בולידציה של בחירות שלפני הבחירות האחרונות. אני מציע על כן למחוק את הסיפא של הסעיף ובמקום זה לכתוב "מיום קום המדינה".

י. שפירא: בחירת הרבנים הראשיים הייתה בתחום האוטונומיה של הישוב. הם לא נתפנו על ידי הנאיב העליון. מפני כבודם של הרבנים כרב עוזיאל והרב קוק שתוקף בחירתם נתערער עכשיו, חייבים אנו לקבל זאת.

ז. ורהפטיג: אני מוכן להמציא לחבר הכנסת רובין את שמוחיהם של הרבנים שנבחרו לפני הקמת המדינה. זו רק שאלה טכנית.

אני מציע לקבל את התקונים הסגנוניים שהוצעו על ידי חבר הכנסת בגין, וכן את ההצעה להשריר את הבחירה, אך גם את הכהונה עצמה.

ח. רובין: אני מציע למחוק את המלים הסיפא, מהמלים

ח. רובין: אני מציע למחוק את הפסקה שלאחר המלים "31 במרס 1955".

י. בר יהודה: אני מציע גם כן למחוק את הסיפא האמורה, ולהוסיף בטוף הסעיף את הפיסקה הבאה: "לגבי פסקי דין שניתנו על ידי חברי מועצות הרבנות הראשית או הרבנים הראשיים לפני קום המדינה, לא תישמע טענה על יסוד יול פטול פורמלי בבחירתם או מנויים". אולם אם הצעתי לא תתקבל, אני מציע הצעה אלטרנטיבית: במקום המלים "מזמן לזמן החל מיום י'ז בכסלו תרצ"ז (1 בדצמבר 1936)" יבואו המלים "לפני קום המדינה אם נבחרו בהתאם לתקנות של הועד הלאומי לכנסת ישראל".

הוחלט לנסח סעיף 2 כדלקמן:

" רואים את מועצת הרבנות הראשית, את חברי אותה מועצה ואת הרבנים הראשיים לישראל שההודעה על בחירתם פורסמה ל ידי שר הדתות ברשומות מיום ח' בניסן תשט"ו (31 במרס 1955) וכן את מועצות הרבנות הראשית, את חברי אותן מועצות ואת הרבנים הראשיים שנבחרו או כיהנו מזמן לזמן, החל מיום י'ז בכסלו תרצ"ז (1 בדצמבר 1936), כאילו בבחירתם וכהונתם היו כדין מהיום שנבחרו, או מהיום שהתחילו לכהן, הכל לפי הענין".

הסתייגויות: ח"כ רובין ובר יהודה

שר המשפטים פ. רוזן: יש להוסיף סעיף הקובע כי חוק זה נכנס לתקפו מיום קבלתו בכנסת; זה המועד המוקדם ביותר הכא בחשבון.

הוחלט להוסיף סעיף 3 כדלקמן:

" חוק זה תחילתו מיום קבלתו בכנסת".

## ב. חוק הבחירות לכנסת (תיקון מט. 3) תשט"ו 1955

ד. בר רב האי: הועדה מעוניינת לדעת אם יש צורך לפתוח קלפיות מיוחדות על מנת לאפשר לשוטרים להצביע, ושולא כך לא היתה כל אפשרות לאפשר להם להצביע בקלפיות הרגילות.

ש. ב. ששון: ברצוני לדעת כמה שוטרים גרים במקום עבודתם וכמה באים לעבודה מישובים סמוכים.

י. בר יהודה: האם אפשר לדעת מהו מספר השוטרים שבמסגר הגבולות, וכן כמה שעות יצטרך לעבוד כל שומר ביום הבחירות?

ע. בן גוריון: אפשר יהיה להמציא רשימה של יחידות משמר הגבול בתאריך מסויים, אך לא באופן קבוע. השוטרים יעבדו כמעט ללא יוצא מן הכלל 24 שעות ביום הבחירות.

איני חושב כי יותר מ-800-900 שוטרים גרים בבניני המשטרה. על כל פנים 773 אנשי משמר הגבול יצטרכו להצביע מחוץ למקום עבודתם; כמו כן 158 אנשים במחוז הצפון, 91 איש במחוז חיפה, 212 שוטרים במחוז המרכז,

298 איש במחוז חל-אביב יפו ו-36 איש במחוז הנגב. כן ישנם 300 איש בבסיס האמונים - סך הכל בערך 1848 איש שצריכים להצביע מחוץ למקום בו הם עובדים, מתוך כלל של 6000 שוטרים.

בכל קלפי צריך יהיה להציב במשך כל היום שני שוטרים ובשעות הערב יהיו קלפיות שצריך יהיה להציב בהן עד עשרים שומר. אך המינימום הוא 400 שוטרים רק לענין זה, פרט למנגנון המשטרה הקבוע בחנות המטרה, ועתודות למקרים של הפרעות רציניות. על כן לא תהיה לנו כמעט כל אפשרות להסיע את השוטרים לקלפיות שמספרן עולה על אלפיים, נוסף לקלפיות לרשויות המקומיות שלא תמיד ימצאו באותו בנין.

אנו מעריכים כי לא ניזקק ליותר מעשר קלפיות במקומות הריכוז הגדולים, אליהם יובאו השוטרים מן הריכוזים הקטנים. בקלפיות אלו ההצבעה תהיה לרוב הרבה יותר מהירה. בכנסת השניה לא עמדה בעיה כזו כי היו רק 700 קלפיות ולא היתה בעיה של משמ הגבול. כן לא בחרו גם לרשויות המקומיות.

מ. בגין: האם לדעתכם הצבעה השוטרים מחוץ לקלפיות הרגילות היא בלתי אפשרית, קשה מאד, או קשה?

ע. בן גוריון: אין היא בלתי אפשרית, אך מידת הקשי תלויה במצב שישרור.

היו"ר מ. אונא: האם יש אפשרות לקבוע הלכה שונה לגבי אנשי משמר הגבול מאשר לגבי שאר השוטרים?

ע. בן גוריון: ביום הבחירות לא יהיה כמעט הבדל, כי אנשי משמר הגבול יועסקו ככל השוטרים ואילו תפקידם יימסר לרשויות הצבא.

הישיבה ננעלה בשעה